Olje- og energidepartementet (OED)

Postboks 8148 Dep

0033 Oslo

Att: Kristin Myskja

Stavanger, 20.08.2021

Deres ref: 21/1223 Vår ref: OED 2118

Høringssvar Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs, og forslag til endringer i havenergilova og havenergilovforskrifta.

Vi viser til høringsbrev av 11.06.2021 fra Olje- og energidepartementet om Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs, og forslag til endringer i havenergilova og havenergilovforskrifta og takker for muligheten til å komme med innspill.

I juni 2021 annonserte vi i Shell, Lyse og BKK vårt konsortium som har til hensikt å søke om konsesjoner i begge områdene som har blitt åpnet for havvind. Lyse og BKK er begge blant landets største vannkraftprodusenter og er i tillegg betydelige nettoperatører i sine områder. Shell har en global portefølje på 6 GW havvindprosjekter som også inkluderer anlegg i produksjon. I tillegg har selskapet flere vindkraftprosjekter på land. Som følge av dette har Shell opparbeidet stor kunnskap og ekspertise innen utvikling, bygging og drift av vindkraft, under forskjellige regulatoriske rammevilkår.

Partnerne har hver for seg over 100 års erfaring i norsk energiforsyning og produksjon og dermed lang erfaring med norske konsesjonsregimer, innen både vannkraft og offshore olje og gass. Vi har lang erfaring med å etterleve myndighetsbestemmelser og finne gode løsninger knyttet til energiproduksjon gjennom samspill med lokalbefolkning, offentlige myndigheter, næringer med overlappende interesser, leverandører og andre interessenter.

Konsortiet har ambisjoner om å kombinere det beste av global og nasjonal ekspertise for å kunne spille en nøkkelrolle i utvikling av en norsk havvindsatsing.

Havvind – en mulighet for Norge:

Våre synspunkter kan oppsummeres som følger: Vi deler Regjeringens oppfatning om at utvikling av vindkraft til havs i Norge er et nybrottsarbeid for både myndigheter og selskaper. For oss som aktører er det viktig at rammevilkårene legger til rette for lønnsom utbygging og redusert regulatorisk risiko, samtidig som hensyn til miljø, sameksistens med andre næringer og ringvirkninger for norsk næringsliv ivaretas. Vi har gode vindressurser og store havområder, men dybder og avstand til markeder gir særskilte utfordringer og økonomisk risiko som må hensyntas når det regulatoriske rammeverket utformes.

1. Prekvalifisering av aktørene vil være et viktig verktøy for å sikre egnethet hos de som skal tilbys rettigheter og plikter, og bør gjennomføres uavhengig av tildelingsmodell og lokasjon.

Prekvalifisering av konsortium må ta utgangspunkt i partnernes samlete kvalifikasjoner i henhold til kriteriene som settes. Departementet må tydeliggjøre bestemmelsene på dette punktet, samt hvilke prinsipper som vil bli lagt til grunn ved vurderingen av eieroverdragelser.

2. Vi anser at de fastsatte areal- og kapasitetsbegrensninger er både ambisiøse og realistiske i denne fasen av norsk havvindsatsing. Inndelingen av utlysningsområder må legge til rette for lønnsomhet i prosjektene, samtidig som at samfunnets forventninger til sameksistens med andre næringer og miljøhensyn ivaretas.
3. Vi mener at auksjon som tildelingsmetode ikke bør benyttes i en første tildeling av norske havvindlisenser. Til det er infrastrukturen og leverandørkjeden i Norge for umoden og usikkerheten rundt markedsløsningene for stor. En tildeling basert hovedsakelig på kvalitative kriterier vil sette myndighetene i bedre stand til å målstyre utviklingen basert på regjeringens ambisjoner for havvindutvikling i Norge.
4. Vilkårene for nettinfrastruktur og særlig hybridforbindelser må klargjøres. Det må fra første stund legges til grunn at nettinfrastrukturen blir sammenkoplet. Statnett må ha et overordnet ansvar, mens eierskapet kan organiseres pragmatisk i tråd med krav om eiermessig skille mellom produksjon og nett. Fordeling av kostnader, inntekter og risiko blir sentralt, ikke minst med hensyn til hybride forbindelser og flaskehalsinntekter. Vi mener det bør legges til grunn et overordnet prinsipp om at inntektene må følge investeringsbyrden og at reguleringen må sikre dette.
5. Norge må ta aktivt del i europeisk rammevilkårsutvikling. Både EU og UKs rammevilkår får stor betydning for norsk havvinds konkurransedyktighet. Markedsmodeller og infrastruktur blir særlig viktig for norske prosjekter.
6. For å sikre smidig og effektiv interaksjon mellom aktørene og myndighetene både i konsesjonsprosesser, utbyggingsfase og drift, bør departementet vurdere å etablere et fagorgan etter modell fra OD og NVE. OD har lang erfaring med store energiprosjekt og håndtering av sameksistens med andre næringer på norsk sokkel. OD har også tung kompetanse på miljø, konsekvensutredninger og ikke minst et veletablert samarbeid med aktørene som ivaretar det maritime sikkerhetsarbeidet..

Prekvalifisering:

Uavhengig av tildelingsmodell vil prekvalifisering være et viktig verktøy for å sikre aktører som har teknisk og økonomisk gjennomføringsevne, og evne til å møte myndighetskrav.

Veilederen beskriver dokumentasjon og opplysninger som vil kreves. I tillegg til, og/eller som utdyping av disse vil vi foreslå følgende:

Juridiske kriterier: Som et minimum bør aktører som ønsker å delta, vurderes opp mot kriterier knyttet til tema som anti-korrupsjon, antisvindel og skatteforhold.

Tekniske kriterier: Utviklingen av havvind har modnet betydelig, spesielt for bunnfaste teknologier. Utvikling, bygging, drift og dekommisjonering av offshoreprosjekter krever imidlertid visse kapasiteter. Det bør derfor settes kriterier som gir grunnlag for å vurdere en aktørs dokumenterte erfaring med prosjektutvikling og gjennomføring. Disse kan tilfredsstilles gjennom dokumentasjon av erfaring innen havvind direkte, eller gjennom overførbar erfaring fra andre relevante sektorer. Som et minimum bør mulige aktører kunne vise til gjennomførte energiprosjekter til havs og prosjektenes installerte kapasitet, investeringskostnader eller andre parametere som er i tråd med regjeringens mål.

Økonomiske kriterier: For å sikre at prosessen tiltrekker seg aktører som er i stand til å gjennomføre et prosjekt gjennom de ulike utviklingsstadiene, oppfylle forpliktelsene og skape ringvirkninger i den norske forsyningskjeden, bør det stilles krav til økonomisk løfteevne. Dette kan gjøres gjennom krav til minimum omsetning, minimum kredittvurdering og /eller et minimumsbeløp av netto eiendeler, kontanter etc. I tillegg kan kandidatene bli bedt om referanser som indikerer deres evne til å etablere finansiering.

HMS-kriterier: Norges erfaring med utvikling av en høy HMS-standard i offshore-næringen bør legges til grunn også i utviklingen av en norsk havvindindustri, dette er viktig da havvindindustrien internasjonalt har langt flere HMS-hendelser enn olje- og gassindustrien og en ønsker at denne nye næringen får en like høy standard. Høy HMS-standard er først og fremst viktig i seg selv, men det vil i tillegg bidra til å lette rekruttering til næringen og bidra til en positiv oppfatning i samfunnet som helhet. I en prekvalifisering bør aktørene dokumentere sin kompetanse og kapasitet innen HMS og ledelse med referanse til relevant erfaring og organisasjon. I tillegg til å beskrive de største utfordringene ved å planlegge, bygge, eie eller drive store prosjekter til havs, bør foretaket dokumentere hvordan disse er tenkt løst med dokumentasjon av relevant erfaring. Dokumentasjon om rammeverket bør inkludere ledelsens mål og ledelsens strategier for å nå disse, samt dokumentasjon av aktørenes resultater på HMS området. Rammeverket må sikre en kontinuerlig forbedring av HMS resultatene igjennom alle faser av prosjektet.

Sameksistens: Aktørene bør kunne vise til konkret erfaring med å håndtere flere interesser og næringer under utvikling av energiprosjekt. Dette kan forhindre interessekonflikter som kan være negative både for enkeltprosjekter og for utvikling av norsk havvind som næring.

Konsortium:

I veilederen fremgår det at «Selskaper som ønsker å utvikle et prosjekt sammen kan prekvalifiseres sammen». Vi antar at en konsortium- modell vil bli den vanligste på norsk sokkel.

I og med at konsesjon etter havenergiloven må meddeles til et norsk-registrert foretak, antar vi at et konsortium kan prekvalifisere seg med et felleseid selskap som sådan. Det blir da et spørsmål om hvordan man kan oppfylle de kravene som vil gjelde hvis prekvalifiseringen er tenkt å skje gjennom et nyopprettet selskap. Vi mener at det må kunne legges avgjørende vekt på eiernes erfaring, kompetanse og finansielle stilling mv. Et eventuelt nyopprettet selskap kan da settes opp med relevant kompetanse og erfaring forut for prekvalifisering gjennom å basere seg på eiernes erfaring og kompetanse. Det vil da være naturlig at dette reguleres gjennom avtaler mellom eierne og selskapet. Det er ikke nødvendigvis hensiktsmessig at eierne må fylle et nyopprettet selskap med all nødvendig kompetanse og erfaring før modenheten av prosjektet tilsier at disse ressursene er nødvendige – all den tid kompetansen ved behov kan avropes fra konsortiets eiere.

Det kan også tenkes en modell hvor deltakerne i konsortiet prekvalifiseres hver for seg (enten ved at en eller flere av dem oppfyller alle kriterier, eller ved at kombinasjonen av dem samlet oppfyller alle kriteriene), og hvor deltakerne inntil konkurranse om areal eller tildeling av kan opptre som et ikke-registrert samarbeid hvor deltakerne forutsettes å bli eier i et endelig prosjektselskap.

Det er uansett vår oppfatning at departementet bør tydeliggjøre hvordan selskaper som prekvalifiseres sammen kan oppfylle vilkårene som settes.

Overdragelse av eierinteresser:

I veilederen fremgår det at det vil trengs samtykke fra departementet for «direkte eller indirekte overdragelser av eierinteresser i den juridiske enheten som er tildelt arealet».

Vi oppfatter det slik at departementet i utgangspunktet vil legge til rette for at hensiktsmessige endringer på eiersiden skal kunne skje. Dette er en tilnærming vi støtter og som trolig er helt nødvendig for en effektiv utvikling av offshore vind og leverandørindustri i Norge.

Det ligger implisitt i veilederen og forskriften at det i praksis ikke vil bli akseptert at slike eierendringer skjer hvis det innebærer at forutsetninger om relevant erfaring og kompetanse mv brytes. For aktørene vil det være viktig å sikre forutsigbarhet mht hvilke vilkår som settes ved eierendringer, selv om slike situasjoner trolig alltid vil måtte inneholde skjønnsmessige vurderinger. Etter vårt syn bør aktørene stå fritt til å gjøre strukturelle endringer på eiersiden såfremt det ikke medfører fullstendig overdragelse til en tredje part eller som forringer forutsetningene for pre-kvalifisering.

Det bør derfor tydeliggjøres i veilederen hvilke prinsipper som vil bli lagt til grunn ved eventuelle vurderinger av samtykke til overdragelse og eierendringer, herunder om det vil stilles forskjellige krav til kompetanse og erfaring mv i forskjellige faser av prosjektutviklingen. Deretter bør det presiseres hvordan prinsippet rent teknisk vil bli fulgt opp i praksis, eller i det minste hvordan aktørene kan innrette seg for å være sikre på at de vil få nødvendige tillatelser til å gjennomføre eventuelle endringer i eierstrukturen i etterkant.

Arealtildeling

Maksimal effekt:

Ved åpningen av SNII og Utsira Nord ble det fastsatt en maksimal installert effekt på hhv 3 000 og 1500 MW. Vi anser dette som et realistisk og ambisiøst mål i denne fasen av norsk havvindsatsing og merker oss at det i Stortingsmeldingen slås fast at det ikke er lagt opp til en prosess for å øke kapasitetsgrensen nå. Vi noterer oss at Olje- og energidepartementet vil starte et arbeid med å identifisere nye områder som skal konsekvensutredes med sikte på åpning, slik at vi får en trinnvis oppbygging av tilgjengelige arealer som i sin tur legger opp til en trinnvis utvikling av norsk havvindindustri.

Vi anser det som vesentlig at de begrensingene som settes i åpnede områder gir rom for å utvikle prosjekter som er lønnsomme, og som kan møte samfunnets forventninger til god sameksistens med andre næringer og norsk industriutvikling.

Inndeling av arealer:

OED planlegger å dele de åpnede områdene i flere utlysningsområder. Vi er i utgangspunktet positiv til dette, men mener det er viktig å hensynta effektiv utnyttelse av områdene. En inndeling i utlysingsområder må sikre god utnyttelse av arealer og vindressurser innenfor lisensområdet. For å oppnå dette må det tas hensyn til vindretning og vindressurser, miljø, brukerinteresser og arealeffektivitet.

Sørlige Nordsjø II (SNII) omfatter for eksempel viktige gyteområder for tobis. Disse områdene vurderes å ha stor økologisk verdi og er sårbare for inngrep, som etablering av fundamenter for vindturbiner. Vi foreslår at slike sårbare områder unntas fra vindkraftetablering allerede ved departementets inndeling i utlysingsområder.

Det er vesentlig å sikre at samtlige utlysningsområder får god tilgang til et prosjektområde, uten vesentlig ulempe for nabovindparker. Det må legges til rette for god areal- og ressursutnyttelse, og forskjellene mellom de ulike områdene bør være så liten som mulig.

Vi vil komme tilbake med innspill og synspunkter på departementets forslag til inndeling, utstrekning og maksimal effekt for utlysningsområdene når disse blir sendt på høring.

Tildelingsmodeller

Vi mener at forslaget med auksjon som foretrukket metode ikke bør gjennomføres i en første tildeling av norske havvindlisenser. Til det er infrastrukturen og leverandørkjeden i Norge for umoden og usikkerheten rundt markedsløsningene for stor. Etter vårt syn bør departementet vurdere en tildeling basert på kvalitative kriterier. En tildeling etter kvalitative kriterier vil også sette myndighetene i bedre stand til å målstyre utviklingen basert på regjeringens intensjoner for havvindutvikling i Norge. Disse målene kan være knyttet til innovasjon, utvikling av leverandørkjeder og spesifikke krav til utvikler. Norge har lang erfaring fra tilsvarende prosesser i petroleumssektoren, og vi mener at det vil være mulig å finne frem til transparente og ikke-diskriminerende kriterier med basis i denne erfaringen.

Basert på vår erfaring fra ulike havvindmarkeder og auksjoner, og støttet av en omfattende komparativ studie, mener vi det er flere viktige faktorer departmentet må vurdere mtp passende og optimal tildelingsmodell. Disse kan struktureres rundt de fire essensielle byggesteinene i ethvert havvindprosjekt: tilgang til areal, inntekter, nettilknytning og konsesjon.

Tilgang til areal:

De fleste auksjonene for havvind er designet for å kunne tildele areal til utviklere mest mulig optimalt med tanke på arealbruk og ressurser, gjerne supplert av nettilknytning, konsesjon og/eller mekanismer for inntektssikring. Disse byggesteinene kan ses på som «de-risking» for en havvindutvikler. I etableringen av nye markeder, som Norge, så kan utviklingen av ny teknologi i kommersiell skala være utfordrende både finansielt og teknisk. En tildelingsprosess basert hovedsakelig på kvalitative kriterier tillater utviklere og leverandørkjeden å ta større investeringer forbundet med høy risiko.

Et fellestrekk for de markedene som har en mer moden havvind-næring er at de har vært igjennom en utviklingsfase fra høy til lavere risiko, og at tildelingsmodellene og støtteordninger gradvis er justert for å reflektere denne utviklingen. Eksempler her er UK og Danmark i 2000, Nederland i 2004 og Frankrike i 2011.

Kvalitative tildelingsmodeller gjør det i større grad mulig å realisere politiske målsettinger som prioriteringer for deltakere som søker å utvikle prosjektene, da disse kriteriene representerer direkte insentiver for utviklerne. Prekvalifisering, som foreslått av Regjeringen, bør anvendes uavhengig av hvilken form for konkurranse som legges til grunn for tildeling. Nederland, som har gått fra subsidierte prosjekter til subsidefrie, har hatt stor suksess med kvalitative tildelingsmodeller hvor aktørene blir rangert på kriterier som sikrer myndighetenes målsettinger.

Det mest tydelige eksempelet på prisbasert auksjon er fra den siste runden i UK (Leasing Round 4) som resulterte i rekordhøye auksjonspriser. Historisk har UK brukt stadig mer konkurransebaserte auksjonsmodeller med tilhørende subsidierunder gjennom prisgarantier (Contract for Difference). Dette tildelingssystemet har så langt ikke hatt den ønskede effekten på lokal leverandørkjede. De seneste prosjektene har kun 30% lokalt innhold, mot et mål på 48%. UK setter nå et nytt mål på 60% lokalt innhold over livsløpet til prosjektene, og innfører kriterier for lokalt innhold som må tilfredsstilles før deltagelse i Contract for Difference (CfD) auksjon.

For mindre modne teknologier som f.eks flytende havvind, og etter UK runde 4, så har Skottland valgt en annen tilnærming. Det er fortsatt en auksjonsmodell (med auksjon for subsidier på et senere tidspunkt), men her blir aktørene hovedsakelig rangert på kvalitative kriterier. Det er også satt et tak på priselementet i auksjonen. I tillegg må aktørene vise hvordan de ser for seg å engasjere lokale

leverandører i prosjektet. Aktørene blir ikke rangert på dette kriteriet, men uttalelsen vil bli gjort offentlig og bindende kontraktuelt. Som nevnt over så kan dette potensielt være utslagsgivende for deltagelse i senere CfD-auksjoner.

Inntekter:

Aktørene må kunne utvikle og bygge prosjekter som kan nå et minimumsnivå av lønnsomhet for å skape en bransje som er bærekraftig på lang sikt, som har økonomisk ryggrad til å ivareta sikkerhet og miljø og som sikrer aktivitet og sunn konkurranse mellom fremtidige havvindutviklere og leverandørkjeden.

Det er avgjørende å sikre balanse mellom inntekter og risiko. Prosjekter med høy risiko må ha høy forventet avkastning for å tiltrekke seg kapital. Reduksjon av risikonivået (for eksempel gjennom sikre inntektsstrømmer, konsesjon eller nettilknytning) fører til en forventing om lavere avkastning som er akseptabel for utviklerne gitt reduksjon i risiko. I mange markeder har myndighetene tatt betydelige skritt for å de-riske prosjekter ved å utføre konsekvensutredninger, sikre nettilknytning og ved å garantere inntekter. For å redusere kostnadene for samfunnet, blir auksjonsmodeller som ofte introdusert for å redusere statlige subsidier. Prisbaserte auksjoner alene insentiverer hovedsakelig kostnadseffektivitet og kan lede til uønskede effekter på lokal leverandørkjede, HMS, miljø og innovasjon.

Kontantstrømmen i et prosjekt består av inntekter og kostnader. Egenskapene til SNII-lisensområdet, selv om det har gode ressurser, vil trolig medføre høyere kostnader og høyere risiko sammenlignet med tidligere europeiske tildelinger på grunn av havdybden i området. Departementet indikerer i Stortingsmeldingen at Sørlig Nordsjø II (SNII) mest sannsynlig vil bli bygget ut med såkalt bunnfast teknologi som er en mer moden teknologi enn flytende havvindfundament. Dette vil sannsynligvis bli utfallet, men en skal huske på at SNII har en gjennomsnittsdybde på 60 meter, med variasjon mellom 53 og 70 meter. Dette vil være den dypeste bunnfaste utbyggingen noe sted i verden hvis den gjennomføres. Videre ligger arealet langt fra land. Dette medfører bruk av HVDC teknologi som er mer kostbart enn HVAC.

Når det gjelder inntektsstrømmen er det også stor usikkerhet knyttet til markedsløsningen for SNII. Dette kan potensielt utvikles som et hybrid prosjekt. Verken Norge, UK eller EU har i dag reguleringer som beskriver den kommersielle modellen for aktører i et eventuelt hybridprosjekt. Alt dette er risiko som utviklerne må påta seg om dagens forslag fra regjeringen realiseres. I en eventuell prisbasert auksjon vil det være tilnærmet umulig å regne på en «riktig pris» for arealet så lenge disse usikkerhetsmomentene ikke er avklart

Auksjonsmodellene som brukes i andre europeiske land baserer seg på ulike former for inntektssikring for prosjektene. Fra norske myndighetenes side leser vi en forventning om teknologiutvikling og industrialisering, som på tross av større avstander og havdyp i Sørlige Nordsjøen 2, skal føre til så lave utbyggingskostnader at det blir mulig å gjennomføre en utbygging uten noen offentlige bidrag til redusert risiko i prosjektene. I perioden frem til 2030 ønsker EU landene å øke sin installerte effekt innen havvind med 44 GW til 60 GW. Analyser forventer at så mye som 26 GW bygges ut bare de tre siste årene, fra 2027 til 2030. Trolig vil utviklingen i EU fortsatt være preget av mekanismer som reduserer risiko for prosjektene gjennom inntektssikring eller nettilknytninger. Norske prosjekter som skal basere seg på markedspriser alene vil derfor ha en betydelig ulempe i konkurransen med andre europeiske prosjekter om finansiering. I dag prosjektfinansieres havvindprosjekter med 70-90% gjeldsfinansiering. Dette er helt nødvendig for å få realisert kommersielle prosjekter. Med stor usikkerhet i markedsmekanismene (les

hybridprosjekt), og i en ren prisbasert auksjon så vil det være svært utfordrende å få prosjektfinansiering for Norske havvindprosjekter. Dette kan føre til at prosjektene aldri blir realisert.

Nettilknytning/infrastruktur:

Tilknytning til nett er en vesentlig kostnads- og risikokomponent for havvindprosjekter. Disse prosjektene har lang utviklingsprosess som er vanskelig å forplikte seg til uten at man har grunnleggende informasjon om kostnader og tidslinje for tilknytning.

I Stortingsmeldingen pekes det på en rekke faktorer som pr i dag er uavklarte, og som vil ha stor betydning for kostnadsstrukturen i et havvindprosjekt.

Fordeling av kostnader, inntekter og risiko blir sentralt, ikke minst med hensyn til hybride forbindelser og flaskehalsinntekter. Klargjøring av vilkår for hybridforbindelser før utlysning av areal i Sørlige Nordsjø II er derfor essensielt.

Selv om det i første omgang legges opp til at vindkraft tilknyttes gjennom radialer og kundespesifikke anlegg er det av stor betydning at nettutviklingen tar høyde for at det utvikles et sammenkoplet nett til havs. Arkitektrollen, eierskap, fordeling av kostnader og inntekter samt europeisk samarbeid blir sentralt. Også i områder hvor hybridprosjekt ikke er hensiktsmessig bør det være en koordinering mellom myndighetene og aktørene. Dette for å redusere antallet radialer til land, kostnader for konsekvensutredning og for å ivareta miljømessige hensyn. Et forslag her vil være å tydeliggjøre på et tidlig tidspunkt felles tilknytningspunkt og tilgjengelig kapasitet i nettet

Gjennom endring i Havenergiforskriften åpnes det for at Departementet kan sette krav om samordning av nettanlegg og nettilknytning med sikte på at departementet kan styre utviklingen når flere anlegg blir bygd ut i nærhet av hverandre. Gjennom slik samordning, og på lengre sikt en større sammenkopling av nett, utfordres anleggets status som kundespesifikt, noe som påfører aktørene regulatorisk risiko. Et mulig pålegg om å bygge ut nettanleggene med større kapasitet enn utbyggernes behov skulle tilsi trekker i samme retning og påfører aktørene økt økonomisk risiko. Det kan derfor være behov for at staten tar en tydelig rolle allerede på et tidlig tidspunkt. I Stortingsmeldingen varsles det at Statnett vil bli utpekt som systemansvarlig til havs. Gitt en utvikling mot et sammenkoplet og grenseoverskridende nett til havs bør det også vurderes hvorvidt Statnett skal få oppgaven med å eie og drive nettet, på samme måte som Statnett eier transmisjonsnett på land og dagens mellomlandsforbindelser. Dette vil være i tråd med praksis i Danmark, Tyskland, Belgia og Nederland hvor TSO utvikler, bygger og driver nettilknytning for offshore vindkraftanlegg[1]. Et vesentlig moment for en slik modell er at man innfrir krav til eiermessig skille mellom kraftproduksjon og nett.

Vi mener som overordnet prinsipp at inntektene må følge investeringsbyrden. En kan se for seg forskjellige modeller: 1.Utviklerne kan i samarbeid eller enkeltvis eie de hybride forbindelsene og dermed motta flaskehalsinntektene som genereres på disse, uten at det legges vilkår for bruk av disse inntektene. 2. Staten tar investeringen for hybride nettforbindelser, forblir eier og beholder flaskehalsinntekter. På denne måten reduseres risiko og investeringskostnader for utvikler. Man kan også tenke seg en modell som likner på modellen for gassrørledningsnettet der Gassco som statlig selskap er operatør og sikrer teknisk drift, kapasitetsadministrasjon, systemdrift og er arkitekt for utvikling av gasstransportnettet. Selve nettet eies av private, og tariffene fastsettes av OED. Uansett hvilken modell som legges til grunn for distribusjon av eierskap, kostnader, inntekter og risiko så er det viktig at dette blir klarlagt på et tidlig tidspunkt for å sikre forutsigbarhet for aktørene.

[1] Hybrid projects - Publications Office of the EU (europa.eu)

Med hybride forbindelser og fremtidig sammenkopling av nett til havs blir det også viktig at Norge tar aktivt del i europeisk rammevilkårsutvikling. EUs forordning for grensekryssende energi-infrastruktur (TEN-E forordningen) er ikke innlemmet i EØS-avtalen, noe som er et hinder for norsk deltakelse i utviklingen. Det er derfor viktig at det finnes løsninger for dette, samt innlemmelse av «Connecting Europe Facility» som er EUs finansieringsmekanisme for grensekryssende infrastruktur. EU-Kommisjonen utreder for øyeblikket en felles markedsmodell ("offshore bidding zones") som kan muliggjøre at alle produsenter har lik tilgang til mellomlanforbindelser og som definerer separate prissoner offshore. Denne modellen kommer med stor usikkerhet knyttet til prismekanismer. Det er svært viktig at Norge har en aktiv rolle I dette arbeidet for å sikre at havvind i Norsk farvann er konkurransedyktig i et europeisk marked.

Konsesjon:

Vi merker oss at departementet legger opp til en prosess hvor staten skal starte konsekvensutredning av nye havvindområder for fremtiden. Dette er bra og vil redusere risiko i fremtidige lisenstildelinger. Da departementet legger opp til at det i denne runden skal utføres av aktørene selv så vil det være enda et risikoelement som må hensyntas i eventuell auksjon.

Et godt eksempel hvor staten gjør mye av konsesjonsarbeidet selv er Nederland. I Nederland har de gått over til en prosess som utelukkende er basert på kvalitative kriterier hvor en aktør blir tildelt området, får konsesjon og nettilknytning. I tidligere tildelingsrunder benyttet Nederland også en auksjonsmodell som hadde til formål å redusere statlige subsidier. I starten var myndighetenes mål i Nederland å øke produksjonen av fornybar kraft, mens det i senere år har vært viktig med innovasjon og etableringen av leverandørkjeder. Nå er prosessen kun basert på kvalitative kriterier og aktørene er eksponert for markedsprisen. En konsekvens av myndighetenes de-risking er at aktørene har kunnet ta investeringsbeslutning allerede ved tildeling. Nederland har vært suksessfulle i å nå subsidiefrie tildelinger, og det viser seg at de budsjetterte subsidiene er fem ganger større enn det de faktisk endte opp med å bruke.

***

Shell, BKK og Lyse stiller gjerne i møte med departementet for å nærmere utdype våre synspunkter, og vi ser frem til et godt samarbeid i den videre prosessen.

Med vennlig hilsen
A/S Norske Shell, BKK AS og Lyse AS

Sign.
Fredrik M. Celius
Prosjektleder